

Příprava kádrů

Účinnost využívání prostředků boje je určována mistrovstvím, energií a vůlí vojenských kádrů a sladěnou činností všech vojáků. K vítězství ve válce je rovněž potřebná pokroková vojenská teorie, která určuje cesty a způsoby budování vojenské moci a její realizaci v zájmu obrany socialistické vlasti. Sovětské vojenské myšlení řeší celý tento komplex problémů v závislosti na všech kvalitativních a kvantitativních změnách, podmíněných sociálně politickým, vědeckotechnickým pokrokem a zaváděním nových prostředků ozbrojeného zápasu.

Jedním z takových problémů je spojitost systému přípravy vojenských kádrů s rozvojem vojenského umění a jejich závislost. To vyplývá především z toho, že rozvoj sovětského vojenského umění vyžaduje neustálé zdokonalování přípravy vojenských kádrů všech stupňů, a dále z toho, že vybavení vojsk novou technikou a výzbrojí, praxe bojové a operační přípravy vyžaduje nutnost neustálé všeobecné zkušenosti a na jejich základě nepřetržitě rozvíjet teorii vojenského umění.

* * *

Sovětské vojenské umění je systémem znalostí o zákonitostech, zákonech a zásadách přípravy a vedení bojové činnosti, počínaje bojem, operací a konče válkou. Jeho základ a další rozvoj probíhá na zásadách marxismu-leninismu, na pevných principech marxisticko-leninského učení o válce a armádě v souladu s programovými zásadami a zahraničním kursem strany, s přihlédnutím k ekonomickým možnostem a vědeckotechnickým výsledkům státu.

Vojenské umění se rozvíjí, zdokonaluje a obohacuje novými zásadami o cestách a způsobech dosažení vítězství v soudobých podmínkách. Studium teorie vojenského umění a zvládnutí jeho zásad tvoří základ profesionální přípravy velitelských kádrů. Zejména proto hluboké pochopení podstaty změn, poznání charakteristických rysů a zákonitostí vojenského umění, jeho zásad a pravidel je důležitým úkolem důstojnického sboru.

Jaké jsou charakteristické rysy soudobého vojenského umění? V nejobecnějším pohledu jsou tyto.

Při řešení úkolů rozvoje vojenského umění v současné době se bezpochyby zvýšila úloha vědeckého přístupu, vědeckých zdůvodnění a závěrů. Jen na tomto základě můžeme odhalovat zákonitosti a zákony války a ozbrojeného zápasu a využívat jich k cílevědomé přípravě vojsk.

Vojenské umění v současné době je mnohostranné a složité, protože soudobého boje a operace se zúčastňují nejrůznější technicky vybavené a bojově předurčené síly a prostředky. To vyžaduje důkladné plánování jejich činnosti a sladění úsilí všech zúčastněných vojsk, sil a prostředků v operaci. Organizace a nepřetržitě udržování součinnosti jsou jednou z hlavních podmínek úspěchu a jednou z vedoucích zásad vojenského umění.

Vzhledem k tomu, že v současné době prudce vzrostly bojové možnosti zbraní a bojové techniky, rozhodující význam má aktivní útočná činnost, boj za získání času, za vybojování a udržení iniciativy. To ovšem neznamená, že vylučujeme jiné druhy a způsoby bojové činnosti.

Soudobé vojenské umění stále více zvyšuje úlohu velitele jako organizátora tvůrčí činnosti velkého kolektivu důstojníků. Různorodost prostředků ozbrojeného zápasu, dynamičnost bojové činnosti, velké množství informací, nutnost přesných propočtů a všestranného hodnocení charakteru boje a operací k přijetí správného rozhodnutí objektivně vedou k růstu významu kolektivního myšlení, kolektivní tvůrčí práce při nedílné odpovědnosti za přijaté rozhodnutí.

Nesmíme zapomenout ani na takový charakteristický rys, jako je vedení bojové činnosti s hromadným použitím jaderných zbraní ve spojení s klasickými prostředky boje; to samozřejmě nesmírně zvyšuje úlohu morálně psychologické přípravy vojsk.

Ve vzájemné spojitosti hlavních složek vojenského umění — strategie, operačního umění a taktiky — vznikly nové rysy. Jestliže v letech Velké vlastenecké války záviselo splnění operačních záměrů velitelů bezprostředně na splnění úkolů taktických stupňů, pak dnes jsou raketové jaderné zbraně prostředkem v rukách operačního velení, které mohou ovlivnit výsledek operace v celku. Velitelé operač-

ních svazků svým rozhodnutím daleko ve větší míře než dříve, předurčují charakter a způsoby taktické činnosti. Proto se lítel útvaru nebo svazku, tj. ten, který bezprostředně plní taktický úkol, musí si nejen dobře představit obraz boje ve svém pásmu činnosti, ale musí znát i situaci v pásmech sousedů, znát jak zvláštnosti svého směru, tak i tvářnost válčiště.

Hlavní zásady sovětského vojenského umění, které obstály v ohni sražení Velké vlastenecké války, se dále rozvíjejí v závislosti na nových podmínkách. To se vztahuje na všechny hlavní součásti vojenského umění. Další rozvíjení vojenského umění je jak výsledkem změn v technickém vybavení vojsk, tak i důsledkem aktivní teoretické a praktické činnosti důstojníků a generálů. Úroveň rozvoje vojenského umění a úroveň přípravy důstojníků jsou neustále v dialektické spojitosti a závislosti. Vojenské kádry, které si osvojují zbraně a bojovou techniku, promýšlejí též charakter a tendence změn v prostředcích ozbrojeného zápasu a ve vojenských a na tomto základě ve své teoretické a praktické činnosti rozpracovávají nejúčelnější formy a způsoby vedení bojové činnosti, tj. rozvíjejí a zdokonalují vojenské umění. Na druhé straně, vojenské umění po dosažení nových výsledků ve svém rozvoji, klade zvýšené požadavky na přípravu vojenských kádřů, především na velitelský sbor.

Praktická činnost velitelských kádřů bude tím úspěšnější, čím více bude odpovídat objektivním zákonům, protože působení zákonů ozbrojeného zápasu se projevuje v rozhodnutích velitelů a náčelníků a v bojové činnosti vojsk, tj. v praktické činnosti lidí.

Znalost zákonů a kategorií materialistické dialektiky jako celku, mechanismu jejich činnosti v jevech války a ozbrojeného zápasu jsou základem formování vědeckého světového názoru našich důstojnických kádřů, vyzbrojují je metodou přístupu ke zkoumání těchto jevů, umožňují jim hlouběji pochopit závislost vojenství a vojenského umění na jiných jevech společenského vývoje, zákonitostech třídního boje, zřetelně pochopit místo výstavby armády a obranné síly v celkovém systému výstavby komunismu.

Vojenské umění ve svých základech je uměním, jak nejlépe využít všechny síly a prostředky ke splnění stanovených bojových úkolů. Jeho dovedné využívání v boji a operaci vyžaduje na důstojnících hluboké obecné a speciální znalosti, pochopení podstaty složitých fyzikálních zákonitostí,

kteří jsou základem některých nových druhů zbraní, znalostí základů řízení s využitím strojně výpočetní techniky, ovládnutí matematických teorií (pravděpodobnosti, optimálnosti, operačního výzkumu atd.).

Mnohostranný charakter soudobého vojenského umění, podmíněný účastí různých druhů ozbrojených sil a druhů vojsk v boji a operaci, vyžaduje na důstojnickém sboru nejen výtečné znalosti zbraní a bojové techniky toho druhu vojsk, ve kterém slouží, ale i jasné pochopení zásad použití zbraní a možností jiných druhů vojsk.

Zvýšené tempo soudobé bojové činnosti a vypětí vojsk kladou na velitele, (ve srovnání s minulostí), řadu nových požadavků. Podstatou velitelského umění je: na základě všestranného zhodnocení situace rychle přijímat nejúčelnější rozhodnutí a vyžadovat jeho splnění ve složitých a často v nezvyklých podmínkách dynamicky se měnící situace, neumožnit nepříteli odhalit svůj záměr, a pevně držet iniciativu ve svých rukách.

Konečně, jedním z důležitých požadavků na přípravu velitelských kádřů, který vyplývá z charakteristických rysů soudobého vojenského umění, je nutnost učit se vést bojovou činnost ve složitě, často i kritické situaci. Taková situace napomáhá k utváření operačně taktického myšlení velitelského sboru, návyků na vedení soudobého boje, k výchově a rozvíjení velitelských hodnot, učí působit rozhodně, iniciativně a tvůrčím způsobem.

Rozebereme nejdůležitější směry realizace požadavků na přípravu vojenských kádřů, které vyplývají z charakteristických rysů soudobého vojenského umění.

Známe leninskou zásadu o tom, že strana uskutečňuje svou politiku prostřednictvím lidí, prostřednictvím kádřů. Právě ony zabezpečují přetváření politické linie strany v životě, organizují praktické plnění přijatých rozhodnutí. Proto požadujeme, aby naše kádry neustále rostly a zdokonalovaly se, zvládly soudobé metody vedení, viděly perspektivu rozvoje, dovedly nejjít nejjednodušší způsoby řešení vzniklých problémů a dokázaly využívat schopností a zkušeností jiných.

Důstojníci Sovětské armády, jak zdůraznil ministr obrany SSSR, se musí vyznačovat vysokým ideovým přesvědčením, politickou zralostí, pevnými a hlubokými operačně taktickými a vojenskotechnickými znalostmi, pružným myšlením a návyky organizace a velení v bojové činnosti vojsk. Dnes i plnění dokonce jedno-

duchého taktického úkolu vyžaduje intenzivní práci rozumu a vůle, předvídání vývoje událostí a zhodnocení nejrůznějších podmínek situace. Daleko ve větší míře se to vztahuje na plnění operačních a strategických úkolů. Proto zvládnutí součného vojenského umění vyžaduje důkladnou přípravu ve vojenských vysokých školách, systematické prohlubování a zdokonalování znalostí v průběhu velitelské přípravy ve vojscích a stále sebevzdělávání.

Vojenská služba je zvláštní druh lidské činnosti. Vyžaduje na důstojníkovi vysokou kázeň a svědomitost, jejichž základem je hluboká uvědomělost osobní zodpovědnosti za bezpečnost vlasti.

Neoddělitelnými vlastnostmi důstojníka musí být iniciativa a samostatnost, bez kterých by nebylo možné dosáhnout úplného vítězství.

Důstojník nemůže úspěšně plnit své služební povinnosti, nemá-li velitelskou vůli a organizační schopnosti. To je zvláště potřebné v boji, ve kterém na dovednosti velitele organizovat a podřídit vojáků vlastní vůli, na jeho odvaze, houževnatosti a rozhodnosti v mnohém závisí průběh i výsledek boje nebo operace.

Důstojník musí umět učit a vychovávat podřízené; proto je nutné, aby znal základy vojenské pedagogiky a psychologie, zásady a metody politické a vojenské výchovy a dovedného přístupu ke každému podřízenému. Důstojník musí být starostlivý a spravedlivý k podřízeným, současně však přísný a náročný náčelník.

Důležitou podmínkou je vysoká obecná a vojensteknická kultura důstojnických kádřů. Vojenství, jak nikde jinde, vyžaduje na člověku velkou zásobu všeobecných a vojenských a technických znalostí, nehledě na zásady vedení bojové činnosti, dokonalé znalosti zbraní, bojové techniky a jejich dovedné používání.

To znamená, že zákonitou podmínkou úspěšné činnosti každého sovětského důstojníka je spojení ideového přesvědčení, velitelské vůle, náročnosti k sobě a podřízeným, organizačních schopností, obecné kultury, vysoké vojensteknické přípravy a operačně taktického mistrovství. Právě tyto vlastnosti musí především vychovávat vojenské školy a akademie.

Vojenské vzdělání je bezprostředně spojené se všeobecným a speciálním vzděláním ve státě.

V Sovětské armádě, v závislosti s rozsahem činnosti vojenských kádřů, byly zavedeny určité úrovně vzdělání: střední vojenskospeciální, vysoké vojenskospeciální a vysoké vojenské vzdělání.

Systém přípravy vojenských kádřů i učební proces ve vojenských školách, akademických a kursech se neustále zdokonalují ve směru zlepšení ideologické i odborné přípravy a v souladu s úrovní znalostí a požadavků soudobého vojenského umění.

Základní vojenskou školou pro přípravu důstojníků je vojenské vysoké učiliště. Vojenské akademie připravují řídicí důstojnické kádry pro vyšší taktické a operační stupně.

Základem zvládnutí vojenského umění ve vojenských učilištích je studium řádů, předpisů, směrnic a instrukcí. Ovšem pevné znalosti jednotlivých statí řádů je nutné doplňovat studiem teoretických prací vojenského umění, neboť v opačném případě se může budoucí důstojník stát tučtovým knihomolem, který nebude schopný tvůrčím způsobem plnit stanovené úkoly v soudobém boji.

Výjimečně důležitý význam má vštepovat budoucím důstojníkům praktické návyky velení jednotkám na taktických cvičeních a na cvičištích. Pevné základy v tomto směru musí dát vojenské školy a akademie.

Důležitým úkolem je dosáhnout ve vojenských akademických a učilištích ještě vyšší úrovně vědeckého zkoumání, směřujícího ke zvýšení kvality přípravy důstojnických kádřů, dosáhnout, aby každá vědecká práce, která odhaluje problémové otázky, obohacovala učební proces, nepomáhala jeho zdokonalování, podporovala u posluchačů hluboké zvládnutí teorie a praxe vojenského umění a jiného studijního materiálu. V učebním procesu při studiu vojenského umění je hlavní naučit posluchače hluboce pochopit charakter a zvláštnosti soudobého boje a operace, všestranně analyzovat a zhodnotit situaci, tvůrčím způsobem řešit otázky organizace a vedení bojové činnosti ve složitých podmínkách mnohotvárné situace. Přitom je nutné široce využívat pokrokových zkušeností bojové a operační přípravy vojsk.

Důležité také je pokračovat ve vojenských akademických a vojensteknických pracích, zaměřených na praktické potřeby ozbrojených sil, s cílem zabezpečit naše vojenské kádry nejdokonalejšími pracemi, které by odpovídaly charakteru a požadavkům soudobé války, přípravě a vedení boje a operace. Každá vědecká práce musí dát nový impuls k dalšímu zlepšení bojové a operační přípravy štábů a vojsk, pomáhat při zvyšování úrovně bojové pohotovosti.

Celý systém vojenského vzdělávání směřuje k zabezpečení potřeb armády v přípravě vysoce kvalifikovaných důstoj-

nických kádrů. Jeho neustálé zlepšování umožňuje zvyšovat úroveň teoretických znalostí a praktických návyků posluchačů, úspěšně řešit úkol přípravy politicky vzdělaných, vysoce kvalifikovaných vojenských specialistů pro samostatnou práci ve vojscích s přihlédnutím k perspektivám rozvoje vojenské techniky a vojenství. Velký význam se přikládá dalšímu zlepšování přípravy velitelského, politického, inženýrského sboru v souladu se vzrůstajícími požadavky na organizaci a řízení bojové činnosti.

Důležitou úlohu v přípravě důstojníků má samostatné vzdělání. Je to nejprůběžnější forma přípravy, která odpovídá individuálním vlastnostem každého důstojníka a umožňuje dosahovat nejvyšší produktivity. Např. při studiu možností konkrétních druhů zbraní a bojové techniky, organizace vojsk a názorů nepřítelů na možné způsoby vedení bojové činnosti, zvláštěností válčičtích atd. Tyto údaje a data se neustále mění, znalosti o nich i o mnohém jiném je nutné neustále obnovovat. Nejlépe toho dosáhneme samostatným studiem. Proto systematická samostatná práce důstojníků je hlavní metodou rozšiřování teoretického rozhledu. Samostatnou přípravu je ovšem potřeba řídit. Nadřízený velitel musí usměrňovat samostatnou přípravu důstojníků, doporučovat ke studiu otázky skutečně důležité a nezbytné v praktické činnosti důstojníka.

Článek, který spojuje teorii a praxi, jsou cvičení a manévry.

Ve vojscích a štábech na velkých vojenských a velitelsko-štabních cvičeních jsou nepřetržitě hledány neefektivnější způsoby využití všech prostředků vedení bojové činnosti. V praxi se procvičují závěry a doporučení teorie vojenského umění pro reálnou bojovou činnost a bojovou přípravu vojsk. Na druhé straně, charakter činnosti útvarů a svazků na cvičení poskytuje dostatek materiálu k teoretickému zevšeobecňování a k závěrům. Cvičení nejen že cvičí a upevňuje získané znalosti, ale i vštěpují návyky využívat vší mohutnosti svých zbraní, pomáhají nacházet nejvýhodnější formy a způsoby použití bojové techniky. Proto cvičení mají rozhodující úlohu ve zvládnutí vojenského umění a získání jeho tvůrčího přetvoření do života. Tady se úplně otevírají možnosti co nejlépe zvládnout způsoby výchovy a potřebného psychologického působení na podřízené, získat v podmínkách, které jsou blízké reálné bojové situaci, návyky mobilizovat vojska k překonávání těžkostí, organizaci i vedení cílevědomé stranicko-politické práce.

Cvičení a manévry jsou nevyšší formou bojové přípravy vojsk. Vytvářejí rozsáhlé předpoklady pro morálně psychologické zakalení vojsk. Ve skutečnosti praktické využívání bojové techniky, přesuny na velké vzdálenosti, rozvinování vojsk z chodu a vedení bojových střelů, rozhodné útoky a odrazení protiúderů zvyšují vypětí bojové činnosti a vytvářejí situaci, která se reálně blíží bojové. Toto všechno je velmi důležité pro morálně psychologické zakalení velitelských kádrů, zejména mladých důstojníků.

Pravou laboratoří formování vysokých morálně bojových kvalit je pole a vzdušný prostor. Dobře organizovaná a dovedně uskutečňovaná polní a letová příprava umožňuje formovat takové potřebné velitelské vlastnosti, jako je vůle, smělost, rozhodnost, iniciativa a houževnatost při plnění stanovených úkolů, schopnost dovedně velet vojskům a v nejsložitější situaci soudobého boje, připravenost i rozumně riskovat v rámci plnění rozkazu.

Jen na taktických cvičeních může velitel vidět, jak vojska plní jeho rozhodnutí, zhodnotit nakolik byly správné jeho propočty, a zda uvažoval o všech číselných situacích. Ve složitých situacích se získávají různé taktické způsoby vedení boje, dovednost na základě reálné situace usměrnit úsilí vlastních vojáků ke zničení nepřítelů a zabezpečit dosažení vítězství. V případě neúspěšného výsledku boje velitel má možnost rozebrat jeho průběh, zjistit nedostatky a nevyužité možnosti a zálohy.

Pro stanovení a zdokonalování mistrovství důstojníků, pro zvládnutí vojenského umění jsou velmi cenné zkušenosti a organizátorská práce velitelů a štábů při vedení bojů a operací v letech Velké vlastenecké války. Tyto zkušenosti musíme všestranně studovat a tvůrčím způsobem využívat v přípravě vojenských kádrů.

Samozřejmě přitom nesmíme zapomenout, že mezi bojovými možnostmi zbraní těch let a soudobou technikou je velký rozdíl. Jaderné zbraně a zvýšená účinnost klasických prostředků boje přinesly mnoho zásadně nového do charakteru a způsobů vedení války, do metod plnění různých bojových úkolů. Tento proces kvalitativních změn ve vojenství pokračuje i nadále s neoslabující silou. Proto, i když tvůrčím způsobem přijímáme bojové zkušenosti minulosti, důsledně musíme hodnotit probíhající změny a zvláštní pozornost věnovat perspektivám rozvoje vojenského umění, novým procesům a jevům, které vznikají v důsledku vědeckotechnic-

keho pokroku, orientovat se na pokrokové výsledky vojenské vědy.

Ve spojitosti s tím je velmi důležité rozvíjet u důstojníků schopnost předvídání. Bez vědeckého předvídání nemůžeme v současné době zdůvodnit perspektivu rozvoje vojenství a výstavby ozbrojených sil, správně organizovat výcvik a výchovu vojsk, s úspěchem připravovat a vést bojovou činnost. Umění předvídání, předpokládat rozvoj událostí v průběhu boje nebo operace, nepřichází veliteli samo o sobě. Rychleji je zvládnou ti velitelé, kteří mají hluboké znalosti zákonů války, zásady vojenského umění a tendenci jeho rozvoje. Takové kvality nejučinněji získávají v těsném a rozumném spojení teoretických znalostí a praktických návyků. V tomto je hlavní a podstatná úloha spojení učebního procesu ve vojenských školách a akademiích s praxí bojové a operační přípravy vojsk.

Nositeli vojenského umění jsou naše vojenské kádry. Tím, že spojují praktickou a teoretickou činnost, rozvíjejí vojenské umění, obohacují je novými názory a zvyšují jeho úroveň. Jako systém znalostí, soudobé vojenské umění se vyučuje na vojenských školách a akademiích, ve velitelské přípravě, v procesu každodenní práce důstojníka, jako oblast praktické činnosti se získává v průběhu plnění výcvikových i bojových úkolů na velitelsko-štábních a vojskových cvičeních. To jsou dvě stránky

jednoho procesu. Teorie i praxe se vzájemně proplétají, doplňují a obohacují. Proto další rozšíření spojení vojenských škol a akademií s vojsky v tomto směru je jedním z důležitých a aktuálních problémů. Jeho řešení je nutné jak ve prospěch zlepšení kvality práce vojenských škol a akademií, tak i ke zvýšení bojové pohotovosti a bojeschopnosti svazků a útvarů.

Vojska ovšem doposud v plné míře ne-realizují výsledky vědeckovýzkumné práce a zejména výsledky v oblasti vojenské teorie. Na druhé straně akademie, vojenská vysoká učiliště a vědeckovýzkumné ústavy ne vždy v dostatečné míře využívají pokrokových zkušeností, získaných v polních podmínkách, na cvičišti, při manévrech a na cvičeních. Je velmi důležité nezapomínat v učebním procesu na nové závěry a materiály posledních operačních cvičení, na příklady dovedné činnosti výtečných jednotek a útvarů na cvičišti, střelnicích a tankových cvičišti.

Zlepšení vyžaduje i taková forma spojení mezi vojsky a vojenskými školami a akademiemi jako přednášky velitelského sboru vojenských okruhů, skupin vojsk a armád v akademích a učilištích a naopak vystoupení vědeckých pracovníků a předních učitelů vojenských akademií a učilišť ve vojských s lekcemi k teoretickým problémům sovětské vojenské vědy.

Závěr

1. Schopnost používat zákonů a zásad soudobého vojenského umění, podstaty jeho doporučení a požadavků v praxi bojové přípravy a bojové činnosti vojsk, přichází k člověku postupně, podle toho jaké má znalosti a zkušenosti; vyžaduje speciální přípravu.

2. Vybavení Sovětských ozbrojených sil soudobými druhy zbraní a bojové techniky neustále vede ke změnám jednotlivých zásad vojenského umění, které je velmi tvořivé a citlivé k jakýmkoli progresivním změnám ve výzbroji a bojové technice, které tvoří materiální základnu bojové činnosti. Proto jedním z nejdůležitějších úkolů vojenských kádrů je houževnatost a nepřetržitá individuální práce ke zvýšení ideově politické úrovně a rozšíření vojenských znalostí s cílem vždy být na úrovni požadavků doby, v neustálé pohotovosti k včasnému splnění úkolů organizace a vedení bojové činnosti různého rozsahu a charakteru.

3. Dynamika rozvoje vojenství, mnohotvárnost forem a způsobů vedení bojové činnosti, značné fyzické a psychologické zatížení, které bude muset člověk v soudobém boji prožívat, naléhavě vyžadují určovat na odpovědná velitelská místa mladé, politicky vyspělé, vysoce kvalifikované důstojníky a generály.

4. Soudobý boj a operace, které se rozvíjejí na základě složitých zákonů vojenského umění, vyžadují široký rozsah znalostí, pružnost myšlení, iniciativu a tvůrčí práci. Proto učební proces ve vojenských akademiích a učilištích a zkušenost ve vojských musíme uzpůsobit tak, aby zabezpečovaly nejvyšší úroveň odborné přípravy vojenských kádrů.

5. V otázkách výběru, výchovy a rozmístění důstojnických kádrů — nositelů sovětského vojenského umění — má důležitý význam druhá a sladěná práce velitelů, politických a kádrových orgánů, uskutečňovaná společně se stranickými organizacemi. Pomáhá oprostit se od jednostranných, subjektivních hodnocení kandidátů k obsazení volných funkčních míst a nedopouští chybná a nepromyšlená ustanovení do funkcí.

Upraveno ze sovětského tisku